

JUBILEUSZ WARSZAWSKIEGO TEATRU BAJ

5 października 2014 roku miał miejsce uroczysty jubileusz 85-lecia warszawskiego Teatru Baj – najstarszego teatru lalkowego w Polsce. Święto stanowi idealną okazję do refleksji nad dorobkiem i zasługami Baja jako prekursora teatrów lalek dla dzieci w Polsce, nad jego dziejami powojennymi oraz zadaniem, jakie stoją przed teatrem dla dzieci dzisiaj. Podczas części oficjalnej jubileuszowego wieczoru Teatr Baj został uhonorowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”. Jest to najwyższe odznaczenie państwowe w dziedzinie kultury nadawane osobie lub instytucji wyróżniającej się w obszarze twórczości artystycznej, działalności kulturalnej lub ochronie kultury i dziedzictwa narodowego. Ta prestiżowa nagroda podkreśla znaczenie twórczości teatralnej dla dzieci realizowanej przez Bajowców z niesłabnącą energią od 85 lat. Urodzinowi gości obejrżeli tego wyjątkowego wieczoru spektakl będący czerwcową premierą – *Jeśli nie powiesz, kto będzie wiedział?* Berty Hiriart w reż. Ewy Piotrowskiej zrealizowanego przez Teatr Baj w koprodukcji z Narodowym Instytutem Sztuk Pięknych w Meksyku. Przedstawienie oparte na wspomnieniach autentycznych uczestników historycznych wydarzeń, przypomina jak los połączył oba tak różne i odległe kraje – Polskę i Meksyk. W ramach jubileuszu miała miejsce również promocja wydawnictwa – *Baj wśród dzieci. 85 lat najstarszego teatru lalek w Polsce*. Książka powstała według koncepcji i pod redakcją Marka Waszkiela przy współpracy Aldony Kaszuby jest swoistym zapisem historii i współczesności Teatru Baj, który od lat świadomie i konsekwentnie stawia w centrum swojej działalności dziecko. Publikacja wykracza jednak poza ramy typowej monografii. Nie tylko bowiem dokumentuje dorobek czy przytacza wspomnienia osób blisko z Teatrem związanych,

ale także – co niezwykle istotne – snuje refleksje nad obecną rolą Baja, którą powinien spełniać jako teatr dla młodych widzów. Wśród autorów książki są zarówno znaczące osobistości związane z historią i teorią teatru lalkowego – np. prof. Henryk Jurkowski czy prof. Bożena Frankowska – jak i młodzi ludzie, którzy swoją aktywnością wpływają na kształt życia teatralnego współcześnie – Justyna Czarnota, Karol Suszczyński. Książka zatem układa się w swoisty wielogłos i to na wielu poziomach. Prezentuje opinie osób żyjących z warszawską sceną, a także tych, którzy obserwują ją z dystansu. Łączy przeszłość Baja z tym, co teraźniejsze. Zestawia głosy teoretyków z praktykami, młodych autorów z tymi ze starszego pokolenia. Jest to niezwykle cenne, by z jak najróżniejszych perspektyw mówić o warszawskim Bajku, o poszukiwaniu jego istoty. Wydawnictwo składa się z czterech części. Pierwszy rozdział poświęcony jest historii, a drugi to rozmowy z twórcami i aktorami współpracującymi na przestrzeni lat z Bajem. Rozdział trzeci podejmuje temat edukacji teatralnej, której Teatr Baj był prekursorem. Zagadnienie to przedstawione jest w książce z dwóch zasadniczych perspektyw – historycznej i współczesnej, mieszczącej się w ramach ciągle rozwijanej pedagogiki teatru. Aneks stanowi: kalendarium Teatru, spis premier z lat 1928 – 2014, a dodatkiem do książki jest wykaz pracowników Teatru Baj od początku jego powstania do roku obecnego. Wydawnictwo jest niezwykle atrakcyjne pod względem graficznym, a liczne ilustracje (zwłaszcza te z historii Teatru) wzbogacają i urozmaicają treść. Książka niewątpliwie adresowana jest nie tylko do ludzi ściśle związanych z teatrem lalkowym czy teatrem dla dzieci, ale także dla widzów przybywających licznie na spektakle warszawskiego teatru oraz dla wszystkich jego przyjaciół i sympatyków.

FESTIWALE • FESTIWALE

LALKA TEŻ CZŁOWIEK, WARSZAWA

W dniach 10–17 października w Warszawie odbywał się IX Międzynarodowy Festiwal Teatru Lalek i Animacji Filmowych dla Dorosłych *Lalka też Człowiek 2014*. Jury przyznało następujące nagrody:

- Za „Wyrażenie Życia Lalką” dla najlepszego aktora – **Gaspere Nasuto**
- Za „Wyrażenie Lalką Teatru” za kreatywność – **Nicola Unger**
- Grand Prix za „Wyrażenie Teatru Lalką” za najlepszy spektakl – **Meital Raz**.

Ponadto uhonorowano:

- **Meital Raz** nagrodą „Cudnej Chwili za Piękny Moment Animacji” od prezesa Unii Teatr Niemożliwy w postaci rzeźby z brązu Noemi autorstwa Ewolda Kornka (replika rzeźby ze spektaklu *Opcje życia* wg Leszka Kołakowskiego)
- **Gaspere Nasuto** Nagrodą Publiczności w postaci „Zaproszenia w Ciemno Zespołu na Najbliższą Edycję Festiwalu”
- **Teatr Lalki i Ludzie** nagrodą „Słowa za Puente”
- **Tadeusza Wierzbickiego** Dyplomem Honorowym Polskiego Ośrodka POLUNIMA.

SPOTKANIA, TORUŃ

Jury XXI Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Lalek Spotkania w składzie Marzena Dobosz, Anita Nowak, Paweł Schreiber i Szymon Spichalski, pod przewodnictwem Tomasza Mościckiego, po obejrzeniu w dniach 10–18 października 2014 r. 13 przedstawień konkursowych oraz pokazów pozakonkursowych przyznało następujące nagrody:

- Nagroda za najlepszą rolę męską dla **Dušana Hřebička** za rolę Georges’a Mélisa w przedstawieniu *Ostatnia sztuczka Georges’a Mélisa* Teatru Drak z Hradec Kralove w Czechach
- Nagroda za najlepszą rolę kobiecą dla **Anny Mierzwy** za rolę Kuli w spektaklu *Chodź na słówko* Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu
- Nagroda za muzykę dla zespołu DVA, czyli **Báry Kratochvilovej** i **Jana Kratochvila** za muzykę do przedstawienia *Ostatnia sztuczka Georges’a Mélisa* Teatru Drak z Hradec Kralove w Czechach
- Nagroda za scenografię dla **Pavla Hubički** za scenografię do przedstawienia *Byczek Fernando* Teatru Guliwer z Warszawy
- Nagroda za reżyserię dla **Jiřego Havelki** za reżyserię przedstawienia *Ostatnia sztuczka Georges’a Mélisa* Teatru Drak z Hradec Kralove w Czechach
- Grand Prix otrzymał *Malowany ogród* **Compagnii TPO z Prato we Włoszech**.

Wyróżniono także:

- **Ryszarda Dolińskiego** za rolę Prozorowa w przedstawieniu *After Play* Białostockiego Teatru Lalek
- **Elżbietę Pejko** za rolę Trzmiela w spektaklu *Byczek Fernando* Teatru Guliwer z Warszawy
- **Tomasza Kowola** za etiudę *Jak działa odkurzacz?* Teatru Guliwer z Warszawy
- Jury Dziecięce nagrodą za najlepsze przedstawienie dla dzieci uhonorowało *Ostatnią sztuczka Georges’a Mélisa* Teatru Drak w Czechach.

Jury Sekcji Teatrów Lalkowych ZASP-u w składzie: Henryka Korzycka, Maria Przybylska, Barbara Rogalska, Agnieszka Niezgoda, Antoni Słociński przyznało Nagrodę im. Jana Wilkowskiego za **mistrzowską kreację postaci Świni w spektaklu *Smok* Arturowi Romańskiemu z Teatru Animacji w Poznaniu**.

ANIMA, OLSZTYN

W dniach 17–22 listopada w Olsztyńskim Teatrze Lalek odbyła się XVIII edycja Olsztyńskiego Tygodnia Teatrów Lalkowych. Zainaugurował ją spektakl *Żyoty Świętych Osiedlowych* wrocławskiego Teatru Ad Spectatores. W kolejnych dniach w programie Festiwalu znalazły się następujące spektakle:

- *Najmniejszy samolot na świecie* Teatru Maska w Rzeszowie,
- *W Dolinie Muminków* Teatru Dzieci Zagłębia w Będzinie,
- *Syrena w wannie* Teatru Lalek z Magdeburga (Niemcy),
- *O mniejszych braciśkach św. Franciszka* Teatru Lalek Guliwer w Warszawie,
- *O Rybaku i Złotej Rybce* Olsztyńskiego Teatru Lalek.

TEATRY ZA GRANICĄ

- Opolski Teatr Lalki i Aktora po lipcowej premierze spektaklu *Waiting for the Rain* (reż. Krystian Kobyłka) wyruszył z nim w podróż po Europie: od Berlina poprzez Pragę, Kopenhagę, Helsinger i Helsinki.
- W dniach 16-22 lipca miała miejsce prezentacja przedstawienia *Mała Ja-to-ja* w reż. Torstena Gessera poznańskiego Teatru Animacji na III World Puppet Music Festiwal of Chilgoh (Korea Południowa).
- 2 sierpnia studenci Wydziału Lalkarskiego wrocławskiej filii PWST wystąpili na festiwalu UmUm'14 w Starej Lubownej (Słowacja). Zaprezentowali tam spektakl *Śniący chłopiec* w reżyserii studentki Marty Streker.

cd. str. 7

P R E M I E R Y • P R E M I E R Y

sierpień

Białostocki Teatr Lalek, Białystok:

Kantata o kawie

Reż. Tatiana Logoida, współpraca scenograficzna Halina Zalewska-Słobodzianek, muz. Jan Sebastian Bach.

Premiera 28 sierpnia

After play – Brian Friel

Przekład Anna Wolek, reż. Bogdan Michałik, scen. Julia Skuratova, multimedia Krzysztof Kiziewicz.

Premiera 30 sierpnia

Teatr Arlekin, Łódź:

Dekamora – wg fragmentów *Dekameronu* Giovanniego Boccaccia

Reż. Bogdan Nauka, scen. Pavel Hubička, muz. Zbigniew Karnecki, choreogr. Joanna Wolańska, teksty piosenek David Malcolm.

Premiera 30 sierpnia

Teatr Animacji, Poznań:

Smoki – Malina Prześluga

Reż. Marián Pecko, scen. Eva Farkašová, muz. Robert Mankovecký.

Premiera 31 sierpnia

Teatr Lalki Tęcza, Słupsk:

Szewc Kopytko i Kaczor Kwak – Kornel Makuszyński

Adaptacja sceniczna i teksty piosenek Jan Wilkowski, reż. Stanisław Ochmański, scen. Przemysław Karwowski, muz. Jerzy Dobrzański w aranżacji Michała Makulskiego.

Wznowienie 23 sierpnia

wrzesień

Białostocki Teatr Lalek, Białystok:

Faza REM Phase

Reż., lalki i scen. Michael Vogel, muzyka na żywo Charlotte Wilde, grafiki Robert Voss. Produkcja Figurentheater Wilde&Vogel (Leipzig, Stuttgart) i Grupy Coincidentia (Białystok) w koprodukcji z Białostockim Teatrem Lalek, FITZ! Stuttgart oraz Lindenfels Westflügel Leipzig.

Premiera 12 września 2014

Teatr Banialuka, Bielsko-Biała:

Wąż – Marta Guśniowska

Reż. Janusz Ryl-Krystianowski, scen. Julia Skuratova, muz. Robert Łuczak, ruch sceniczny Ewelina Ciszewska.

Premiera 14 września

Śląski Teatr Lalki i Aktora Ateneum, Katowice:

Tylko jeden dzień – Martin Baltscheit

Przekład Lila Mrowińska-Lissewska, reż. Bogdan Nauka, scen. Pavel Hubička, muz. Pavel Helebrand.

Premiera 26 września

Tylko jeden dzień.
Teatr Ateneum
o.l. Zakrzewski

Teatr Kubuś, Kielce:

Kosmiczna sprawa – Agata Biziuk

Reż. Agata Biziuk, scen. i multimedia Krzysztof Kiziewicz, kostiumy Katarzyna Plelużek, Natalia Maria Mleczak, muz. Piotr Klimek.

Premiera 25 września

Teatr im. H.Ch. Andersena, Lublin:

Bucik Kopciuszka

Scenariusz i reż. Katarzyna Kawalec, scen. i kostiumy Areta Puchalska, muz. Radosław Bolewski.

Premiera 13 września

Zły Pan – Gro Dahle, Svein Nyhus

Scenariusz i reż. Simone Thiis, scen. i kostiumy Caroline Berg, muz. Andreas Mjos.

Premiera 20 września

Teatr Lalki i Aktora, Łomża:

Chłopiec i szczęście – Jacek Malinowski wg *Lwiego mleka* I.B. Singera

Reż. Jacek Malinowski, scen. Giedre Brazyte, muz. Antanas Jasenka.

Premiera 21 września

Teatr Pinokio, Łódź:

Świnki Trzy – Jakub i Wilhelm Grimm

Reż. Łukasz Bzura, scen. Justyna Banasiak, muz. Piotr Osak, teksty piosenek Konrad Dworakowski.

Premiera 27 września

P R E M I E R Y • P R E M I E R Y

Opolski Teatr Lalki i Aktora, Opole:

Szpak Fryderyk – Rudolf Herfurtner
Przekład Lila Mrowińska-Lissewska, reż. Paweł Aigner, scen. Paweł Hubička, muz. Piotr Klimek, multimedia Wojciech Świątkiewicz.
Premiera 7 września

Olsztyński Teatr Lalek, Olsztyn:

Zielony Wędrowiec – Liliana Bardijewska
Reż. Michał Derlatka, scen. Michał Dracz, dramaturg Jorge Gallardo Altamirano, muz. Igor Gawlikowski.
Premiera 27 września

Teatr Maska, Rzeszów:

Białe małżeństwo – Tadeusz Różewicz
Reż. Oleg Żugzda, scen. Krzysztof Paluch, choreogr. Marta Bury, muz. Paweł Kondrusiewicz.
Premiera 24 września

Teatr Tęcza, Słupsk:

Królowna Śnieżka – Jakub i Wilhelm Grimm
Reż. Władysław Owczarzak, scen. Lucjan Zamel, muz. Frank Churchill, Franciszek Smoliński.
Wznowienie 6 września

Teatr Pleciuga, Szczecin:

Przygody Sindbada Żeglarza
– Bolesław Leśmian
Adaptacja, reż. i scen. Aleksander Maksymiak,
muz. Zbigniew Karnecki.
Premiera: 27 września 2014

Teatr Baj Pomorski, Toruń:

W Dolinie Muminków – Tove Jansson
Tłum. Teresa Chłapowska, adaptacja,
reż. i teksty piosenek Lena Frankiewicz, scen. Melania Muras, muz. Marek Napiórkowski, choreogr. Dominika Knapik, animacje Sylwestra Siejna, reż. światła Lena Frankiewicz, Karol Rothkaehl.
Premiera 28 września

Wrocławski Teatr Lalek, Wrocław:

Krzywiryjek – Robert Jarosz
Reż. Robert Jarosz, scen. Jan Polívka, muz. Patryk Lichota, ruch sceniczny Jacek Gębura.
Premiera 27 września

październik

Białostocki Teatr Lalek, Białystok:

Czarnoksiężnik z Krainy Oz – wg L. Franka Bauma
Adaptacja i piosenki Liliana Bardijewska, reż. Ewa Piotrowska, scen. Martyna Dworakowska, ruch sceniczny Anna Kołosow-Ostapczuk, multimedia Krzysztof Kiziewicz, muz. Wojciech Błażejczyk.
Premiera 25 października

Miejski Teatr Miniatura, Gdańsk:

Remus – wg *Życia i przygód Remusa* Aleksandra Majkowskiego
Adaptacja Romuald Wicza-Pokojski, reż. Remigiusz Brzyk, opieka scen. Katarzyna Zawistowska, muz. Adrian Jerzy Amrugiewicz.
Premiera 25 października

Teatr Kubuś, Kielce:

Sklepy cynamonowe – wg Brunona Schulza
Adaptacja Tomasz Damulewicz, inscenizacja i reż. Robert Drobniuch, współpraca reżyserska, scen. i lalki Cengiz Ózek, muz. Michał Górczyński, Karol Nepelski, muz. na żywo – Michał Górczyński.
Premiera turecka 23 października
Premiera polska 18 stycznia 2015

Teatr Groteska, Kraków:

Doktor Dolittle
– wg *The Story of Doctor Dolittle* Hugh'a Loftinga
Reż. Jerzy Jan Polowski, scen. Manika Wojciechowska, projekcje multimedialne Małgorzata Zwolińska, Dawid Kozłowski, choreogr. Jarosław Staniek, muz. Marcin Partyka.
Premiera 4 października

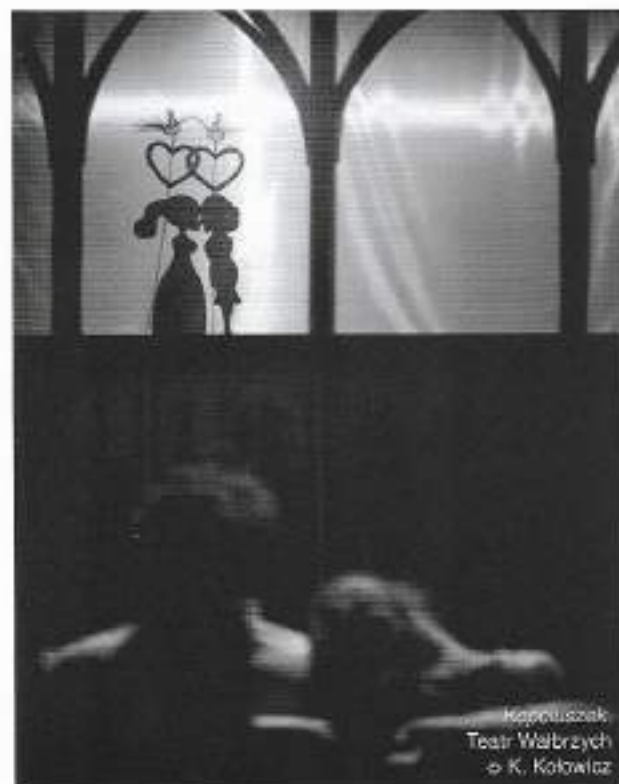
PREMIERY • PREMIERY

Teatr Lalki i Aktora, Opole:

Liściki na wiatr – wg *Nie każdy umiał się przewrócić*
Toona Tellegena
Adaptacja i reż. Piotr Cieplak, scen. Paulina Czernek,
muz. Piotr Klimek.
Premiera 11 października

Teatr Maska, Rzeszów:

Heca, heca koło pieca – wg Oskara Kolberga
Scenariusz Aleksander Bielenda, koncepcja
litercko-inscenicacyjna Maria Dańczyszyn, reż.
i choreogr. Janusz Chojecki, scen. Janusz Pokrywka.
Premiera 10 października

Kopciuszek
Teatr Wałbrzych
o K. Kołwicz

Teatr Lalki i Aktora, Wałbrzych:

Kopciuszek – wg Jakuba i Wilhelma Grimm i Bożeny
Némcovej
Scenariusz i reż. Braňo Mazúch, scen. Jan Polívka,
muz. Vratislav Šrámek (na motywach muzyki
renesansowej Roberta Jonesa).
Premiera 4 października

Teatr Guliwer, Warszawa:

Aksamitny Królik – Margery Williams
Tłum. Barbara Grabowska, adaptacja Paulina
Danecka, reż. Waldemar Raźniak, scen. Martyna
Kander, muz. Karol Nepelski.
Premiera 4 października

Aksamitny Królik
Teatr Guliwer
o B. Warzecha

Wrocławski Teatr Lalek, Wrocław:

Po sznurku – Joanna Gerigk wg Piotra Gęglawego
i Romka Zańki
Reż. Joanna Gerigk, scen. Jan Polívka,
muz. Sebastian Ładyżyński.
Premiera 11 października

Po sznurku
Wrocławski Teatr Lalek
o K. Kozłowski

listopad

Teatr Banialuka, Bielsko-Biała:

Królowna Śnieżka – Tomasz Man wg braci Grimm
Reż. i scen. Aleksander Maksymiak,
muz. Zbigniew Karnecki.
Premiera 23 listopada

Teatr Animacji, Poznań:

Soko łoko – Beata Bąblińska, Monika Kabacińska
Reż. i scen. Beata Bąblińska, Monika Kabacińska.
Premiera 29 listopada

P R E M I E R Y • P R E M I E R Y

Teatr Maska, Rzeszów:

Opowieść wigilijna – Charles Dickens
Tłum. Krystyna Tarnowska, adaptacja i reż. Czesław Sierko, scen. Izabela Toroniewicz-Wyszomirska.
Premiera 22 listopada

Teatr Pleciuga, Szczecin:

Wybierz Osiecką raz jeszcze – Dariusz Kamiński
Scenariusz i reż. Dariusz Kamiński, scen. Katarzyna Banucha, teksty piosenek Agnieszka Osiecka, opracowanie muz. Janusz Stalmierski, choreogr. Arkadiusz Buszko, wizualizacje Simon Bretherton.
Premiera 9 listopada

Teatr Baj Pomorski, Toruń:

Dzieci z Bullerbyn – Astrid Lindgren
Scenariusz i reż. Konrad Dworakowski, scen. Marika Wojciechowska.
Premiera 30 listopada

PWST – Wydział Lalkarski, Wrocław:

Amadeusz – Peter Shaffer
Reż. Bartosz Porczyk i Marta Streker, scen. i kostiumy Damian Banasz, ruch sceniczny Katarzyna Kot, muz. Paweł Głosz, opieka kompozytorska Zbigniew Karnecki.
Premiera 29 listopada

Wrocławski Teatr Lalek, Wrocław:

Czarodziejski flet – Elżbieta Chowaniec, Marek Zakostelecki, reż. i scen. Marek Zakostelecki, muz. Wolfgang Amadeus Mozart, Vratislav Šrámek, Grzegorz Mazoń.
Premiera 15 listopada

grudzień

Białostocki Teatr Lalek, Białystok:

Czy pan istnieje, Mr Johnes? – wg Stanisława Lema
Adaptacja Darek Jakubaszek, reż. Krzysztof Rau, scen. Marek Braun, muz. Piotr Klimek.
Premiera 5 grudnia

Zdrojowy Teatr Animacji, Jelenia Góra:

Maly Wampir – Angela Sommer-Bodenburg
Przekład Karolina Bikont, reż. Michał Derlatka, scen. Michał Dracz, kostiumy Mateusz Mirkowski, muz. Sówka Sowińska.
Premiera 14 grudnia

Teatr Groteska, Kraków:

Tarłowaly dwa Michały – wg Juliana Tuwima
Adaptacja i reż. Włodzimierz Jasiński, scen. Przemysław Karwowski, choreogr. Marzenia Biesiadecka, muz. Piotr Klimek.
Premiera 6 grudnia

Teatr im. H.Ch. Andersena, Lublin:

Muminki – Tove Janson
Scenariusz i reż. Jerzy Jan Poloński, scen. Marika Wojciechowska, muz. Michał Kowalczyk, choreogr. Urszula Pietrzak, wizualizacje David Kozłowski.
Premiera 13 grudnia

Teatr Arlekin, Łódź:

Mistrz i Małgorzata – Michaił Bułhakow
Tłum. Irena Lewandowska, Witold Dąbrowski, adaptacja i reż. Waldemar Wolański, scen. Joanna Hrk, muz. Piotr Nazaruk.
Premiera 27 grudnia

Teatr Animacji, Poznań:

A niech to Gęś kopnie – Marta Guśniowska
Reż. Marta Guśniowska, scen. Julia Skuratova.
Premiera 5 grudnia

Teatr Pleciuga, Szczecin:

Karuzela Dziadka Mikołaja
– Zbigniew Niecikowski wg *Kramika Mikołaja Gwiazdora* Natalii Gołębskiej
Opracowanie tekstu, reż. i scen. Zbigniew Niecikowski, muz. Jacek Wierchowski.
Premiera: 4 grudnia

Teatr Baj, Warszawa:

Plastusiówy pamiętnik – Maria Kownacka
Adaptacja i reż. Lech Chojnacki, scen. Dariusz Panas, muz. Jarosław Kordaczuk.
Premiera 6 grudnia 2014

Czarodziejski flet,
Wrocławski Teatr Lalek
© Arch. Teatru

cd. TEATRY ZA GRANICĄ

- Zespół Teatru Miniatura zaprezentował w Islandii kilkakrotnie spektakl *Błękitna planeta* (reż. Erling Jó-

Błękitna Planeta
© P. Pęczalski

hannesson) w dniach 18-21 września.

- We wrześniu zespół Teatru Maska uczestniczył w 47. Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Lalek Zagrzeb – Chorwacja ze spektaklem *Królowa Śniegu* w reż. Olega Żugźdy i **zdożył tam nagrodę za najlepsze przesłanie**.
- Spektakl *Lenka* Białostockiego Teatru Lalek został pokazany 25 września w serbskiej Suboticy w ramach Międzynarodowych Festiwalu Teatrów dla Dzieci, po czym zaprezentowany został w Budapeszcie. **W Suboticy nagrodę za reżyserię otrzymała Kata Csato, a nagrodę aktorską Jacek Dojliko**.
- W ramach Międzynarodowego Festiwalu Lalek w Stambule (Turcja) w dniach 15-21 października zespół Teatru Tęcza zaprezentował spektakl *Złote Serce* (w wersji tureckiej) autorstwa i reżyserii Małgorzaty Kamińskiej-Sobczyk. Ponadto odbyła się tam wystawa multimedialna przedstawiająca dorobek polskich scenografów współpracujących ze słupskim teatrem na przestrzeni 70 lat. Zespół artystyczny przeprowadził również cztery warsztaty teatralne. Wyjazd dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej – w ramach programu kulturalnego obchodów 600-lecia polsko-tureckich stosunków dyplomatycznych w 2014.
- W dniach 23–26 października zespół Teatru Kubuś wziął udział w 17. Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Lalek w Stambule (Turcja) ze spektaklem *Sklepy cynamonowe* (reż. Robert Drobnich). Podczas festiwalu odbyła się premiera turecka tego przedstawienia – rezultat międzynarodowego projektu, na realizację którego Teatr Kubuś otrzymał od Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dofinansowanie w ramach Programu "Turcja 2014 – Promesa".
- Spektakl *Brzydkie Kaczątko* (reż. Romuald Wiczak-Pokojski) Miejskiego Teatru Miniatura został zaprezentowany 3 listopada w Bangkoku w ramach Międzynarodowego Festiwalu Harmonii World Puppet Carnival 2014.
- W dniach 4-11 listopada zaprezentowano w ramach IV Międzynarodowego Festiwalu Lalek Złota Magnolia w Szanghaju (Chiny) spektakl *Nieznośne słońce* autorstwa Wiktora Klimczuka Teatru Lalki Tęcza.
- W listopadzie zespół Teatru Arlekin zaprezentował w Bangkoku spektakl *Dekamora* (reż. Bogdan Nauka) w ramach Międzynarodowego Festiwalu Harmonii World Puppet Carnival 2014. Wyjazd był możliwy m.in. dzięki wsparciu finansowemu Instytutu Adama Mickiewicza.
- W dniach 21-23 grudnia spektakl *Piotruś i Wilk* (reż. Bernarda Bielenia) Białostockiego Teatru Lalek zostanie zaprezentowany w ramach 29. Międzynarodowego Festiwalu Teatrów dla Dzieci w Tunisie.

Piotruś i Wilk
© B. Warzecha

NOWY ARLEKIN

Grudniowa premiera *Mistrza i Małgorzaty* Teatru Lalek Arlekin połączona będzie z otwarciem siedziby teatru po remoncie, obchodami 66-lecia istnienia a także oficjalnym nadaniem imienia patrona – Henryka Ryla. Pierwszy spektakl łódzkiego Teatru *Dwa Michały i świat cały* odbył się 30 grudnia 1948 r. Założycielem i pierwszym dyrektorem Arlekinu był Henryk Ryl. Kolejni to Stanisław Ochmański i Waldemar Wolański (do chwili obecnej). Siedziba teatru mieści się u zbiegu ulic 1 Maja i Wólczańskiej. Po kapitalnym remoncie (w tym czasie teatr nie przestał działać i spektakle grane były w siedzibie tymczasowej przy ul. Piotrkowskiej), zabytkowa kamienica zmieniła się w pełni profesjonalny budynek teatralny, dysponujący nie tylko bogato wyposażoną główną sceną, ale również kilkoma salami kameralnymi i innymi, umożliwiającymi prowadzenie wszelkiego rodzaju warsztatów. Oprócz strictly scenicznej działalności, działań edukacyjnych i warsztatowych, Arlekin jest organizatorem dwóch festiwali: Międzynarodowego Festiwalu Solistów Lalkarzy oraz Festiwalu Sztuki Ulicznej TrotuArt. Również w Arlekinie mieści się od początku jej założenia siedziba polskiego oddziału Międzynarodowego Stowarzyszenia Lalkarzy UNIMA – POLUNIMA. W ciągu 66 lat istnienia w teatrze odbyło się 275 premier, ponad 33 tysiące spektakli obejranych przez blisko 11,5 miliona widzów. Swoje dokonania teatr prezentował wielokrotnie na festiwalach w kraju i za granicą. Od czerwca 2014 r. teatr nosi nazwę swojego założyciela, Henryka Ryla.

OPOLSKI TEATR W NOWEJ SIEDZIBIE

11 października – po trwającej od 4 marca 2013 r. rozbudowie – miało miejsce uroczyste otwarcie nowego budynku Opolskiego Teatru Lalki i Aktora. Z tej okazji zespół Teatru przygotował liczne atrakcje. Oprócz wieczornej premiery przedstawienia *Liśki na wiatr* w reż. Piotra Cieplaka, w ciągu dnia aktorzy i pracownicy opolskiego Teatru oprowadzali widzów po nowych wnętrzach, a także odbył się pokaz światła na nowo wybudowanej Scenie na Piętrze.

ODESZLI OD NAS

22 lipca, w wieku 83 lat zmarł **Janusz Uptas**, wybitny aktor, reżyser, pedagog. Z Teatrem Arlekin związany był od 1954 roku, a w 1955 zadebiutował w spektaklu *Liczyszka* jako Racibor. Stworzył wiele wspaniałych kreacji aktorskich (ponad 80), bardzo często grał role tytułowe, m.in. w przedstawieniach: *Stryjek Cap*, *Klip i Klap*, *Baśń o rycerzu Gotfrydzie*, *Cudowna lampa Aladyna*, *W pogoni za szpiegiem*, *Dżamil i róża*, *Historia Parysa królewicza trojańskiego*. W spektaklu *Nal i Damayanti* (tu również główna rola), w 1962 r. zdobył wiele pochlebnych recenzji i został doceniony i zauważony przez krytyków. Podobnie rzecz się miała z rolą św. Gwalberta w *Lili Wenedzie*, gdzie Janusz Uptas zwrócił uwagę jako aktor świetny głosowo, budujący swą rolę konsekwentnie i niezwykle przekonująco (1966). Jako aktor pracował do 1981 r. Wówczas, na zakończenie kariery aktorskiej, wyreżyserował sztukę *Lalkarz*, w której też zagrał. Potem jeszcze przez 2 lata świetnie sprawdził się pełniąc obowiązki pedagoga. Będąc na emeryturze nie zaprzestał kontaktów z teatrem, zawsze były mu bliskie sprawy Arlekina, czemu dawał wyraz uczestnicząc we wszystkich ważnych wydarzeniach.

27 sierpnia w wieku 93 lat zmarł **Jan Zbigniew Wroniszewski**, dyrektor Olsztyńskiego Teatru Lalek w latach 1961-1981, a wcześniej aktor i reżyser łódzkiego Finokia. Był kochanym i szanowanym powszechnie nietuzinkowym człowiekiem i wybitnym artystą, posiadającym poczucie misji, konsekwentnie realizującym własną oryginalną wizję teatru. To dzięki jego zabiegom Teatr, wtedy jeszcze noszący nazwę Czerwony Kapturek, uzyskał status instytucji państwowej i sięgnął po ogólnopolskie laury, jak chociażby zdobywane wielokrotnie nagrody na Telewizyjnych Festiwalach Widowskich Lalkowych. To on wprowadził Czerwonego Kapturka na arenę międzynarodową. Był również pierwszym reżyserem i adaptatorem, który na scenę Olsztyńskiego Teatru Lalek wprowadził wykraczające poza dziecięcy repertuar tytuły, takie jak *Miebieski Ptak* Maeterlincka czy *Przygody rycerza Don Kichota*. To dzięki niemu została unowocześniona i zmodernizowana infrastruktura sceny i widowni. Te wszystkie ważne dokonania i zasługi Jana Zbigniewa Wroniszewskiego zostaną na zawsze w pamięci nie tylko jego współpracowników i przyjaciół, ale także w świadomości zbiorowej osób, którym życie teatralne nie jest obojętne.

Karel Brožek

21 października odszedł nagle w wieku 79 lat **Karel Brožek** – reżyser, aktor teatralny i filmowy, współzałożyciel legendarnego Teatru SEMAFOR, współtwórca międzynarodowych sukcesów słynnej Laterny Magiki, dyrektor lalkowego Divadla Lampion w Kladnie (kierował nim piętnaście lat), wykładowca na macierzystej uczelni (Akademii Sztuk Scenicznych w Pradze), laureat wielu nagród i wyróżnień. Od lat związany był ze Śląskim Teatrem Lalki i Aktora Ateneum jako reżyser i przewodniczący jury Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Lalek Katowice – Dzieciom, a w latach 2007 – 2012 jako zastępca dyrektora do spraw artystycznych tego zespołu.

W swoich przedstawieniach realizowanych w kraju i za granicą (na Słowacji, w Polsce, Niemczech, Belgii, Szwecji, Japonii czy Kanadzie) chętnie łączył rozmaite konwencje, wprowadzając np. elementy lalkowe do spektakli dramatycznych i operowych lub odwrotnie; bardzo ważna była też dla niego muzyka.

W jednym z ostatnich wywiadów powiedział żartobliwie: *Rzemiosło reżyserskie jest straszne, w rzeczywistości jest to ignorancja we wszystkich dziedzinach. Musisz wiedzieć coś o muzyce, trochę o sztuce, o literaturze, ale nigdy nie jesteś w tym dobry, nie mówiąc już, że doskonały. Najważniejsza jest jednak wyobraźnia. My, kiedy zaczynaliśmy studia w latach 50., już w szkole, w tym nudnym świecie, wyobrażaliśmy sobie, jak będziemy kreować barwny, wspaniały sceniczny świat. I o to chodziło.*

Odszedł spokojnie w swoim domu w Kladnie, dzień przed ostatnią premierą – zakończoną owocną na stojąco, którą przygotował w dramatycznym Teatrze im. Klicpera w Hradcu Králové w Czechach.